

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kód materiálu:	VY_32_INOVACE_15_TICHY_OCEAN		
Název materiálu:	Tichý oceán.		
Předmět:	Zeměpis	Ročník:	7.
Časová dotace:	15 - 20 minut	Datum ověření:	18. 1. 2012
Jméno autora:	Mgr. Božena Přikrylová		
Klíčová slova:	Důkaz kulatosti Země, Fernão Magalhães, objevitelé, Tichý oceán.		
Výchovné a vzdělávací cíle:	Žák vysvětlí, kdo a jakým způsobem dokázal kulatost Země. Objasní název Tichého oceánu.		
Rozvíjené klíčové kompetence:	Žák čte s porozuměním, vyhledá v textu potřebné informace, interpretuje je. Používá internet k objasnění významu neznámých slov.		
Anotace, metodický list:	Pracovní list obsahuje rozšiřující informace o Tichém oceánu a úkoly, které se k nim vztahují. Text obsahuje slova, jejich význam žáci neznají. K jejich objasnění potřebují mít možnost internetového vyhledávání.		
Použité zdroje:	<p><i>Atlas světa dnešního světa.</i> 1. vydání. Praha: Terra, 2001. ISBN 80-902282-2-4.</p> <p><i>Školní atlas světa.</i> 1. vydání. Praha: Kartografie, 2005. ISBN 80-7011-730-3.</p> <p>RIEDLOVÁ, Marie, Jaromír DEMEK a Jiří PECH. <i>Úvod do studia geografie a dějiny geografie.</i> 1. vyd. Praha: SPN, 1980, Geografie v prvním období velkých geografických objevů (1492 - 1550). ISBN 14 - 633 -80.</p> <p>Internetové prohlížeče – vyhledávání významu neznámých slov</p>		

Tichý oceán

1. Přečti si následující text:
(význam neznámých slov si vyhledej na internetu)

19.3.2. Geografie v prvním období velkých geografických objevů (1492 - 1550)

Nesporným počátkem období velkých geografických objevů byla první Kolumbova plavba, podniknutá 3. srpna 1492 z přístavu Palos směrem na západ napříč Atlantikem k domnělým východním břehům Asie.

Kryštof Kolumbus, janovský rodák, vyplouvá s podporou španělského dvora se třemi karavelami Santa Maria, Pinta a Niña a 90 muži posádky směrem ke Kanárským ostrovům a odtud, využívaje pasátů, směrem k západu. 12. 10. 1492 doplul Kolumbus se svými loděmi k ostrovu Quanahani, nejvýchodnějšímu z Bahamského souostroví, a nazval ho San Salvador. V domnění, že objevuje indické ostrovy, obeplul východní pobřeží Kuby, ostrova Haiti (Hispaniola), kde ztroskotala Santa Maria, a hnán bouří se vracel zónou západního proudění směrem na Azory, Lisabon a do Palosu.

Druhá Kolumbova výprava, již tvořilo už 17 lodí (3 menší lodi a 14 karavel s posádkou 1500 mužů, z toho 1200 vojáků), vyplouvá 25. 9. 1493 toutéž cestou jako první výprava. Tato výprava objevila další ostrovy Velkých a Malých Antil – Dominiku, Portorico a Jamajku. Třetí Kolumbova výprava r. 1498 se jako první dotkla americké pevniny v ústí Orinoca. Při poslední, čtvrté výpravě, se podařilo Kolumbovi proplout až ke středoamerické pevnině r. 1502, avšak do své smrti si neuvědomil, že objevil Ameriku, a nikoli indické ostrovy, jak se mylně domníval.

Kolumbovy expedice znamenaly počátek conquistadorství a bezohledné okupace zemí Střední a Jižní Ameriky.

Objevy italských, španělských a portugalských plavců byly podnětem k mořeplaveckým výpravám i ostatních přímořských národů západní Evropy. R. 1497 podnikají Angličané pod vedením Benátčana **Johna Cabota** výpravu do západního Atlantiku. J. Cabot dříve než Kolumbus dorazil k americké pevnině v oblasti Labradoru a New Foundlandu. Podobně v historii objevů Země nevyjasněný je význam plaveb Vlacha **Ameriga Vespucciho**, který podnikl rovněž celkem čtyři plavby k americkým břehům (1497, 1499, 1501, 1503) a již při své první plavbě snad dospěl k břehům Floridy; bezpečně je doloženo, že při druhé plavbě doplul k jihoamerickému pobřeží v oblasti Venezuely.

V polovině 16. století bylo již známo celé východní pobřeží Jižní, Střední a Severní Ameriky až k 60°severní šířky.

Výnosné obchody Portugalců a zároveň obavy před ztrátou obchodního spojení s Indií byly hlavním impulsem ke zvýšené intenzitě plaveb směrem na východ a k zabezpečení obchodních cest do Indie. Proto roku 1497 vyplouvá výprava vedená **Vascem da Gamou**, která po přistání v Mosambiku, Mombase a Melindě doplouvá až do Kalikutu na Malabarském pobřeží. Tato plavba

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

byla počátkem uplatňování politického vlivu a kolonizačního úsilí Portugalců v Indickém oceáně. V roce 1543 portugalské obchodní plavby směřovaly do Japonska. Jednou z geograficky nejvýznamnějších skutečností 16. století byl důkaz o kulatosti Země, podaný plavbou výpravy **Fernão Magalhãese**.

Tento Portugalec vyplul 10. 8. 1519 ve službách španělského dvora s úmyslem proplout předpokládanou úžinou kolem Jižní Ameriky na Moluky. Podařilo se mu skutečně proplout podél jihoamerické pevniny úžinou, později po něm nazvanou, do oceánu, který nazvali Tichým, protože v něm nezažili žádnou bouři. Při této plavbě pojmenoval Ohňovou zemi a Patagonii. Při pokračující plavbě přistál na Marianách a doplul až na Filipíny, kde byl při bitce s domorodci zabit. Z původních pěti lodí zbyly jen dvě, které dopluly na Moluky, avšak po obeplutí Jižní Afriky se do Evropy vrátila jen jediná loď roku 1522.

Skutečnost obeplutí Země výrazně ovlivnila veškeré geografické vědění a vyvrátila dosud šířené pochybnosti o tvaru Země.

Potom následovala řada pokusů, především španělských plavců, o plavby k břehům Ameriky a dále k ostrovům Tichého oceánu. Španělé pokračovali ve svých conquistadorských výbojích v Jižní Americe směrem na jih, do Peru a Chile.

Za poměrně krátký čas necelého půl století se tak rozšířil geografický obzor Evropanů na většinu území naší planety. Jen v poznávání vnitřních částí pevnin Starého světa byl v té době učiněn malý krok vpřed.

Druhou plavbu kolem světa podnikli až po 38 letech Angličané. Roku 1557 vyplul z Plymouthu **Francis Drake** se záměrem probádat břehy Jižní pevniny (Terra Australis).

Třetí plavba kolem světa byla též podniknuta Angličany, a to **Thomasem Cawendishem**, který vyplul roku 1586 rovněž z Plymouthu.

Zájem evropských mořeplavců směřoval také do oblastí severního Atlantiku. Hledala se severovýchodní cesta do Číny. Překážkou byly však neznalosti rozložení oceánů a pevnin této nehostinné části Země. Ještě do poloviny 16. století je Grónsko znázorněno na mapách jako pevnina související se Skandinávií. Teprve roku 1539 se objevuje první mapa znázorňující Grónsko jako samostatný ostrov.

Průzkum oblastí severního Atlantiku v první polovině 16. století zahájili Francouzi a Angličané. Francouz **Jacques Cartier** zkoumal plavbami v letech 1534 – 1535 východní břehy Severní Ameriky. Při plavbě do vnitrozemí po řece svatého Vavřince dospěl k výšině, již pojmenoval Mont Royal, kde v roce 1642 bylo založeno město Montreal.

RIEDLOVÁ, Marie, Jaromír DEMEK a Jiří PECH. *Úvod do studia geografie a dějiny geografie*. 1. vyd. Praha: SPN, 1980, Geografie v prvním období velkých geografických objevů (1492 - 1550). ISBN 14 - 633 -80.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

2. *Který cestovatel objevil Ameriku?*
3. *Který cestovatel poprvé obeplul svět (cestou na západ).*
4. *Popiš podrobněji jeho výpravu. Ukaž cestu v Školním atlase dnešního světa (strana 117 – Objevné cesty).*
5. *Jaký byl osud Fernãa Magalhãese?*
6. *Který další cestovatel potvrdil kulatost Země?*
7. *Kdo dal Tichému oceánu jeho jméno a co ho k tomu vedlo?*
8. *Najdi v Školním atlase světa, zda je něco pojmenováno podle mořeplavců, o kterých se v textu píše.*

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tichý oceán - odpovědi

1. *Geografický – zeměpisný.*

Karavela - obchodní nebo válečná plachetnice, která se začala používat od poloviny 13. století ve Středomoří.

Conquistadorství – dobývání Nového světa.

Conquistador - španělské označení pro dobyvatele Nového světa.

2. *Kryštof Kolumbus.*

3. *Fernão Magalhães.*

4. *Tento Portugalec vyplul 10. 8. 1519 ve službách španělského dvora s úmyslem proplout předpokládanou úžinou kolem Jižní Ameriky na Moluky. Podařilo se mu skutečně proplout podél jihoamerické pevniny úžinou, později po něm nazvanou, do oceánu, který nazvali Tichým, protože v něm nezažili žádnou bouři. Při této plavbě pojmenoval Ohňovou zemi a Patagonii. Při pokračující plavbě přistál na Marianách a doplul až na Filipíny, kde byl při bitce s domorodci zabit. Z původních pěti lodí zbyly jen dvě, které dopluly na Moluky, avšak po obeplutí Jižní Afriky se do Evropy vrátila jen jediná loď roku 1522.*

5. *Byl na Filipínách při bitce s domorodci zabit.*

6. *Angličané Francis Drake - roku 1557, a Thomasem Cawendishem roku 1586.*

7. *Výprava Fernãa Magalhãee, oceán nazvali Tichým, protože v něm nezažili žádnou bouři.*

8. *Např. Magalhãesův průliv, Drakeův průliv, stát Kolumbie, světadíl Amerika.*